МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОДА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО ПОДАТКОВОГО ІНСТИТУТУ
циклова комісія загальноосвітніх та фахових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директорка коледжу

_____Вікторія САВЧУК
«_____»_____2026 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни **«Основи філософських знань»**
для підготовки фахових молодших бакалаврів
за галузями знань **D Бізнес, адміністрування та право**
спеціальності **D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**

м. Кам'янець-Подільський
2026 р.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Основи філософських знань» складена на основі навчальної програми D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, затвердженої 2026 року.

Розробник: викладач суспільних дисциплін Олександр ШОЛК

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії загальноосвітніх та фахових дисциплін

протокол від «__» _____ 2026 року № __.

Голова циклової комісії _____ Сергій ГНАТЕНКО

Заступник директора
з навчальної роботи _____ Юлія БОЙЧУК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь</td><td>Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів - 3</td><td>Галузі знань
07 Управління да адміністрування
(шифр і назва)</td><td>Обов’язкова</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів - 2</td><td rowspan="5">Спеціальності (професійне спрямування):
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання реферат</td><td rowspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td></tr>
<tr><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Навчальних годин для денної форми навчання:
аудиторних – 46
самостійної роботи студента – 44</td><td rowspan="10">Освітньо-професійний ступінь:
фаховий молодший бакалавр</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td>24 год.</td></tr>
<tr><td>Семінарські</td></tr>
<tr><td>22 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>44 год.</td></tr>
<tr><td>Консультації:</td></tr>
<tr><td>0 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>залік</td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання **– 46 / 44 (51,1% / 48,9%)**

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення філософії має на меті ознайомити студентів з багатим пластом філософських знань, історією виникнення та розвитку філософії, її ведучими течіями і основними проблемами, котрі завжди мали і мають світоглядну спрямованість, а також сприяти формуванню і розвитку у студентів теоретичного мислення, здатності творчо розглядати явища і процеси навколишньої дійсності, володіння методологією пізнання та практичної діяльності, надання знань з філософії та релігії як світогляду людини, сукупність поглядів на світ у цілому

Об'єкти вивчення навчальної дисципліни: людський світогляд, буття, ідея.

Цілі (завдання) навчальної дисципліни: сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, розвиток здібностей до самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань економічної теорії та практики; формування наукового світогляду; формування філософської культури мислення та пізнання; набуття навичок науково-філософського аналізу; набуття навичок духовного самовдосконалення; свідоме застосування в професійній діяльності філософської методології та знань; виховання творчої особистості, яка має високий рівень культури, громадянську відповідальність, національну гідність, патріотизм.

У студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

- *інтегральна компетентність:*

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері права або в процесі навчання, що передбачає застосування положень та окремих методів науки і характеризуються певною невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог щодо здійснення професійної та навчальної діяльності.

- *загальні компетентності:*

ЗК 1. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи.

ЗК 2. Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах.

ЗК 3. Вміння працювати з інформацією, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах.

ЗК 7. Креативність, здатність до системного мислення.

ЗК 8. Здатність до письмової й усної комунікації рідною та іноземною мовами.

ЗК 9. Толерантність.

ЗК 10. Базові уявлення з основ філософії, психології, інших суспільних дисциплін, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості.

ЗК 12. Дослідницькі навички.

- *Результати навчання:*

РН 1. Формування розуміння сутності історичних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні, а також почуття патріотизму, правосвідомості.

РН 2. Формування філософської культури мислення, пізнання навколишнього світу та самого себе, навичок застосування філософської методології.

РН 11. Набуття необхідних знань про державу і право як явища суспільного життя, основних закономірностей їх виникнення і розвитку, їх сутність, призначення і функціонування в суспільстві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен
знати:
– чим відрізняється філософія від інших наук;
– в чому полягає її призначення і функції;
– матеріал програми курсу «Основи філософських знань»;
– основні віхи, ідеї та персоналії історії світової філософії;
– базовий понятійно-категоріальний апарат;
вміти:
– аналізувати соціокультурну обумовленість філософських вчень;
– бачити зв’язок філософії з актуальними проблемами суспільного життя;
– розуміти методологічне значення філософії у професійній діяльності.

Навчальна дисципліна «Основи філософських знань» займає провідне місце в системі підготовки висококваліфікованих спеціалістів для всіх сфер суспільного життя. Вивчення курсу «Основи філософських знань» передбачає опанування певним рівнем знань про сутність світоглядного рівня знань та його функціонування в суспільному житті. Важливо навчити студентів орієнтуватися в основних філософських школах, концепціях, історичному філософському процесі, сучасному духовному житті.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОСНОВНІ ЕТАПИ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ФІЛОСОФІЇ

ТЕМА 1. Філософія як система знань і світогляд

План лекційного заняття

1. Філософія як наука і специфічний тип знання. Структура філософії.
2. Предмет філософії та основні її методи.
3. Функції філософії та їх характеристика.
4. Світогляд та його історичні типи.
5. Значення філософії для людини і суспільства.

Самостійна робота студентів

1. Основні джерела філософії: міфологія, релігія.
2. Характерні риси філософського мислення.
3. Структура та функції філософського знання.
4. Провідні позиції у філософії.

ТЕМА 2. Філософія стародавнього світу

План лекційного заняття

1. Філософія Стародавньої Індії.
2. Філософія Стародавнього Китаю.

План семінарського заняття №1-2
Філософія Стародавньої Греції і Риму

1. Іонійська філософія.
2. Італійська філософія.
3. Атомістична філософія.
4. Філософія Сократа.
5. Філософські погляди Платона і Арістотеля.
6. Елліністично-римський період античної філософії.

Самостійна робота студентів

1. Проблема "Схід - Захід" в сучасній філософії та культурології.
2. Особливості східного та західного типів філософствування.
3. Розвиток античної філософії. Етапи її розвитку та загальні особливості.

ТЕМА 3. Філософія середніх віків та доби Відродження

План лекційного заняття
Філософія раннього Середньовіччя

3. Патристика і гностицизм.
4. Філософія Августина Блаженного.
5. Арабська філософія.
6. Філософія середньовічної Європи XIII – на початку XIV ст.

План семінарського заняття
Філософія епохи Відродження

1. Загальна характеристика епохи Відродження.
2. Реформація – релігійне оновлення, спрямоване проти офіційної церкви. Мартін Лютер.
3. Погляди на світобудову Миколая Коперника та Джордано Бруно.
4. Діалектичні тенденції у філософії: Микола Кузанський, Бернардіно Телезіо, Якоб Бьоме.
5. Філософські погляди на державотворення Ла Боесі і Ніколо Макіавеллі.
6. Ідеї утопічного соціалізму Томаса Мора і Томазо Кампанелли.

Самостійна робота студентів

1. Зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя.
2. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії.
3. Провідні напрями ренесансного філософствування: гуманістичний антропологізм, неоплатонізм, натурфілософія.
4. Філософські ідеї пізнього Відродження.

ТЕМА 4. Філософія Нового часу та Просвітництва

План лекційного заняття
Філософія Нового часу

1. Соціокультурні та духовні процеси у Європі Нового часу та їхній вплив на розвиток філософії.
2. Зародження у філософії напрямків емпіризму та раціоналізму. Френсіс Бекон і Рене Декарт.
3. Розвиток емпіричного та раціоналістичного напрямів у філософії XVII – XVIII ст.
4. Філософія доби Просвітництва.

Самостійна робота студентів

1. Скептицизм П. Бейлята Д. Юма, сенсуалістські максими Дж. Берклі.
2. Б.Спіноза та Г. Лейбніц- тотожність і відмінність їх вчень про субстанцію.
3. Б. Паскаль та філософія Просвітництва про місце і роль людини у світі та суспільні стосунки.

План семінарського заняття
Філософія Просвітництва

1. Загальна характеристика епохи Просвітництва.
2. Філософія деїстичного напрямку Шарля Луї де Монтеск'є.
3. Концепція атеїстичної філософії Вольтера.
4. Філософія Жан-Жака Руссо.
5. Філософські погляди Дені Дідро.

ТЕМА 5. Німецька класична філософія

План лекційного заняття

1. Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії.
2. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри у філософії І.Канта.

План семінарського заняття

1. Особливості та досягнення класичної німецької філософії: Філософські ідеї Й.-Г. Фіхте та Ф-В.-Й. Шеллінга.
2. Філософія Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії.
3. Антропологічний принцип філософії Л. Фейєрбаха.

Самостійна робота студентів

1. Німецька класична філософія як особливий етап розвитку новоєвропейської філософії.
2. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри у філософії І.Канта.

ТЕМА 6. Сучасна філософія

План лекційного заняття

1. Зміна парадигми філософського мислення у XIX - на поч. XX ст.
2. Вихідні ідеї філософії А. Шопенгауера та С. К'єркегора.
3. Ідеї розроблення "наукової філософії" у європейській філософії XIX ст.

4. Фрідріх Ніцше та ідеї "філософії життя".
5. Сучасна світова філософія, її школи та напрямки.

План семінарського заняття

1. Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX ст. Сучасна філософська парадигма (раціоналізм та ірраціоналізм).
2. «Філософія життя» Ф. Ніцше.
3. Психоаналітична філософія З. Фрейда.

Самостійна робота студентів

1. Марксистська філософія.
2. Особливості розвитку історії філософії в Росії.

ТЕМА 7. Історія філософської думки в Україні

План лекційного заняття №1

1. Загальні особливості української філософії.
2. Провідні філософські джерела та філософські ідеї часів Київської Русі.
3. Особливості філософських курсів Києво-Могилянської академії. Життя та філософська діяльність Г.Сковороди.

План семінарського заняття

1. Філософія давніх слов’ян.
2. Філософія періоду Відродження. Острозька академія.
3. Місце філософії в Києво-Могилянській академії.
4. Філософські поглядиГригорія Сковороди.

План лекційного заняття №2

1. Університетська філософія в Україні XIX ст.
2. Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах.
3. Особливості розвитку української філософії XX ст.

Самостійна робота студентів

3. Україна - Європа: духовні зв'язки Відродження. Поява професійної філософії в Україні.
4. Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах XIX – початку XX ст

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОНТОЛОГІЯ, ГНОСЕОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

ТЕМА 8. Проблема онтології

План лекційного заняття
Філософський зміст проблеми буття

1. Світ як єдність об'єктивної дійсності і людських сутнісних сил.
2. Філософський зміст категорії буття.
3. Єдність матерії, руху, простору, часу.

План семінарського заняття №1
Свідомість як філософська проблема

1. Виникнення і природа свідомості.
2. Генезис свідомості свідомості.
3. Становлення психічного відображення.
4. Визначальна роль соціальності у виникненні свідомості.
5. Структура свідомості. Її основні рівні.

План семінарського заняття №2
Діалектика та її альтернативи

1. Поняття закону.
2. Закон взаємного переходу кількісних змін у якісні.
3. Закон єдності та боротьби протилежностей.
4. Закон заперечення заперечення.
5. Принципи і категорії діалектики.
6. Альтернативи діалектики.

Самостійна робота студентів

1. Фундаментальне значення проблеми буття для філософії. Людські виміри проблеми буття.
2. Проблема буття в історико-філософському окресленні. Категоріальні визначення буття.
3. Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття (філософське окреслення).

ТЕМА 9. Проблема гносеології

План лекційного заняття
Сутність та структура пізнавального процесу

1. Проблема пізнання у філософії.
2. Єдність чуттєвого та раціонального, логіки та інтуїції у пізнанні.

План семінарського заняття №1
Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу

1. Поняття «практика».
2. Форми і рівні практичної діяльності.

3. Гуманістичний зміст практики.
4. Функції практики

Самостійна робота студентів
Творчість як конструктивний принцип пізнання

4. Філософська концепція творчості.
5. Синтезуюча природа творчості.
6. Форми творчого синтезу.

ТЕМА 10. Проблеми соціальної філософії

План лекційного заняття №1
Парадигми осягнення історії

1. Філософія історії: предмети і напрямки.
2. Єдність і багатоманітність історії.
3. Суспільно-економічна формація.
4. Цивілізація: історія поняття.
5. Історичний процес як множина цивілізацій.

План семінарського заняття
Особистість у вимірах філософського аналізу

1. Людина, індивід, особистість.
2. Потреби.
3. Інтереси.
4. Соціальна норма.
5. Життєва позиція особистості.
6. Діяльність.
7. Виховання особистості.

План лекційного заняття №2
Цінності в житті людини та суспільства

5. Історичний розвиток філософських уявлень про цінності.
6. Цінності в структурі соціуму.
7. Логічні елементи категорії цінності.
8. Ієрархія цінностей людського буття.
9. Цінності як ядро світоглядної проблематики.

Самостійна робота студентів
Майбутнє: проблеми прогнозування

7. Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього.
8. Основні науково-технічні характеристики соціального прогнозування.
9. Людство на шляху до нової цивілізації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні	Семінар.	Індивід.	Сам.робота
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
1. Предмет і система філософії	8	2	-	-	-	6
2. Філософія стародавнього світу	10	2	4	-	-	4
3. Філософія середніх віків та доби Відродження	12	2	2	-	-	8
4. Філософія Нового часу та Просвітництва	6	2	2	-	-	2
5. Німецька класична філософія	8	2	2	-	-	4
6. Сучасна філософія	8	2	2	-	-	4
7. Історія філософської думки в Україні	10	4	2	-	-	4
8. Проблема онтології	8	2	4	-	-	2
9. Проблеми гносеології	10	2	2	-	-	6
10. Проблеми соціальної філософії	10	4	2	-	-	4
Разом	**90**	**24**	**22**	**-**	**-**	**44**

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Не передбачено	
2		
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1.	Філософія стародавнього світу	4
2.	Філософія середніх віків та доби Відродження	2
3.	Філософія Нового часу та Просвітництва	2
4.	Німецька класична філософія	2
5.	Сучасна філософія	2
6.	Історія філософської думки в Україні	2
7.	Проблема онтології	4
8.	Проблеми гносеології	2
9.	Проблеми соціальної філософії	2

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Не передбачено	
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна

1.	Предмет і система філософії	6
2.	Філософія стародавнього світу	4
3.	Філософія середніх віків та доби Відродження	8
4.	Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5.	Німецька класична філософія	4
6.	Сучасна філософія	4
7.	Історія філософської думки в Україні	4
8.	Проблема онтології	2
9.	Проблеми гносеології	6
10.	Проблеми соціальної філософії	4

9. КОНСУЛЬТАЦІЇ

Перед заліком обов'язково, відповідно до розкладу, проводиться консультація, на якій викладач має довести до відома студентів:

- дату, час початку заліку, аудиторію;
- правила проведення заліку і перелік матеріалів, якими дозволено користуватися під час заліку;
- нагадати критерії оцінювання;
- повідомити студентам їх успішність за результатами роботи в семестрі;
- оголосити недопущених до заліку (за наявності);
- відповісти на запитання студентів.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовуються словесні та наочні методи навчання. Ці методи спрямовані на передачу і засвоєння студентами знань з формуванням у них умінь і навичок.

Словесні методи навчання

Головна їх особливість у тому, що інформація подається студентам через слово викладача, а сприймання її здійснюється у процесі слухання її. Цей метод може мати дві форми: евристичну (запитальну) — бесіда; та акроматичну (викладальну) — пояснення, розповідь, лекція, робота з підручником.

Бесіда — діалогічний метод навчання, за якого викладач із допомогою вдало поставлених питань спонукає студента відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу.

Вона є одним із активних методів навчання і реалізується за допомогою чотирьох типів дидактичного діалогу: “викладач — студент”, “студент — студент”, “студент — підручник”, “студент — комп'ютер”.

Більш поширеними є перші два типи діалогу: “викладач — студент” та “студент — студент”, які використовують у найактивніших формах бесіди: парній і груповій роботі на семінарських і практичних заняттях, дискусії, диспуті. Діалог “студент — підручник” належить до групи методів самостійної роботи, використовується в процесі навчання і самонавчання. Діалог “студент — комп'ютер” досить ефективний метод, але за умови повної комп'ютеризації процесу навчання.

Метод бесіди застосовується на семінарських і практичних заняттях і реалізується за допомогою запитань — відповідей. Якщо запитання мають тільки інформаційний характер (“Що?”, “Де?”, “Коли?”), бесіда є повідомлюючою. Вона орієнтована на актуалізацію пам'яті, а мислення студентів є репродуктивним. Якщо запитання до студентів мають проблемний характер (“Чому?”, “Як Ви вважаєте?”, “Чим можна пояснити?” тощо), бесіда є евристичною, або сократичною. У цьому випадку мислення студентів творче,

продуктивне. Вищий рівень евристичної бесіди — дискусія. Навчальна дискусія, яка є одним із найдинамічніших словесних методів навчання, має велике розвиваюче і виховне значення. У процесі дискусії студенти вчаться сперечатися, доводити, аргументувати, обстоювати свою думку, адекватно оцінювати себе, поважати думки інших..

Пояснення — словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів, принципів дій, прикладів тощо.

Головне його завдання — розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей розвитку природи, суспільства, людського мислення. Оскільки матеріал можна пояснювати різними логічними шляхами або способами міркування, пояснення може бути індуктивним або дедуктивним.

Індукція — спосіб міркування, при якому висновок отримують на основі аналізу окремих фактів. Індуктивне пояснення забезпечує можливість переходу від одиничних фактів до загальних положень.

Дедукція — спосіб міркування, за якого частковий висновок робиться лише логічним шляхом від загальних положень. Дедуктивні методи зводяться до вивчення спершу загальних положень (законів, правил, формул та ін.), а потім — часткових випадків або виявів загального положення.

Лекція — інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Лекція відрізняється строгістю викладу. Читання лекцій передбачає ретельну підготовку викладача: визначення мети, складання чіткого плану, добір теоретичного й наочного матеріалу, логічний і послідовний виклад інформації. За призначенням лекції поділяють на: вступні (дають загальне уявлення про завдання, зміст дисципліни, розкривають структуру і логіку розвитку конкретної галузі науки, сприяють розвитку в учнів інтересу до предмета з метою його творчого засвоєння); тематичні (присвячують розкриттю конкретних тем навчальної програми); оглядові (головне завдання полягає у сприянні належного взаємозв'язку і наступності між теоретичними знаннями і практичними вміннями та навичками студентів. Читають перед іспитами (установча), виконанням практичних, творчих, самостійних робіт); заключні (підбивають підсумки вивченого матеріалу через виділення вузлових питань, зосередження уваги на практичному значенні здобутих знань; стимулюють інтерес учнів до вивчення дисципліни). Лекція за своєю суттю завжди діалогічна, вимагає від викладача врахування інтересів, настроїв, інформованості студентів. Науковий і фактичний матеріал її повинен відображати вузлові питання дисципліни. Готуючись до лекції, необхідно передбачити можливі запитання студентів.

Робота з підручником. Ця робота полягає в самостійному опрацюванні студентами друкованого тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні.

Самостійна робота студентів з підручником — один з найважливіших методів набуття систематичних, міцних і ґрунтовних знань. Вона більше, ніж будь-які інші методи, залежить від вікових особливостей студентів та рівня їхнього розвитку.

Наочні методи навчання

До наочних методів навчання належать: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Метод ілюстрування — оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, картин, карт, схем та ін.

Метод демонстрування — показ рухомих засобів наочності, приладів, дослідів, технічних установок тощо

Самостійне спостереження — безпосереднє споглядання та сприймання явищ дійсності. Активна і діяльна сутність людини вимагає, щоб студент здобував знання не тільки з книг, а й безпосередньо з життя, власних спостережень і дослідів.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Лекція: тестування, вибіркове усне опитування перед початком занять, фронтальне опитування за картками (5-10 хв.), фронтальна перевірка домашнього завдання, письмове опитування (розв'язування індивідуальних завдань), письмова контрольна робота.

Практичне заняття: письмове опитування, комбіноване опитування, усне опитування, тестування, взаємоконтроль, співбесіда.

Лабораторне заняття: письмове опитування, комбіноване опитування, усне опитування, взаємоконтроль.

Семінарське заняття: усне опитування, взаємоконтроль, рецензування та обговорення рефератів.

Самостійна робота: перевірка конспектів лекцій (тези), перевірка рефератів за запропонованими викладачем питаннями нового матеріалу, індивідуальна співбесіда, проведення навчальних конкурсів, олімпіад на краще знання навчальної дисципліни, кращого із спеціальності.

Система контролю знань студентів з дисципліни «Основи філософських знань» включає в себе **поточний** і **підсумковий** контроль знань студентів. Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані й організовуються так, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу студентів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання їхніх знань.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студента є:

- ✔ систематичність та активність роботи протягом семестру;
- ✔ виконання завдань для самостійного опрацювання;
- ✔ виконання завдань підсумкового контролю.

Систематичність і активність роботи студента впродовж семестру контролюється й оцінюється за такими видами робіт:

- відвідування практичних занять;
- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях;

- активність під час обговорення питань, винесених на практичні заняття;
- експрес-тестування.

Контролю і оцінюванню *виконання завдань для самостійного опрацювання* підлягають:

- поглиблене вивчення (самостійне опрацювання) тем у цілому чи окремих питань;
- виконання домашніх завдань;
- виконання індивідуальних ситуаційних завдань;
- підготовка аналітичних і бібліографічних оглядів, рефератів, есе тощо.

12. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Робота над курсом «Основи філософських знань» передбачає аудиторне (лекційні та семінарські заняття), самостійне опрацювання матеріалу та виконання індивідуальних завдань. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за допомогою двох модульних контролів.

Кожен вид навчальної діяльності студента (аудиторна робота, індивідуальна робота, самостійна робота, наукова робота) в межах залікового кредиту оцінюється і має питому частку в підсумковій оцінці. При цьому використовуються наступні методи оцінювання:

1) різноманітні види тестування;
2) оцінка за індивідуальні завдання;
3) оцінка за самостійну роботу;
4) оцінка за модульні контрольні роботи.

Враховується дисциплінованість студента: за несвоєчасність виконання завдань студентом кількість запланованих з даної теми балів може бути зменшена.

При підсумковому контролі знань по кожному змістовому модулю враховується загальна кількість балів, отриманих студентом за кожну тему в межах змістового модуля. При семестровому підсумковому контролі враховується сумарна кількість балів, отриманих студентом за модуль: змістові модулі, заплановані у даному семестрі. А також оцінюється науково-дослідницька робота студента та участь у науково-практичних конференціях та наукових семінарах. Докладна схема оцінювання наведена нижче.

Критерії оцінювання окремих видів роботи студентів за темами змістових модулів:

1. Активність на семінарах (практичних заняттях)

Практичні (семінарські) заняття – ефективна форма закріплення знань студентів з теоретичного матеріалу, набутого під час лекційних занять та в результаті самостійної роботи з літературними джерелами.

Оцінюється робота студента на практичних (семінарських) заняттях: активність в обговоренні поставлених викладачем питань, якість відповідей на

запитання та правильність розв'язування задач та творчих завдань. Враховується відсутність незадовільних оцінок та пропусків практичних занять.

Під час оцінювання практичних задач студентом, необхідно враховувати наступні критерії:

- вірне вирішення та наявність пояснення і логічних висновків;
- наявність незначних помилок;
- наявність грубих помилок, які призводять до змін кінцевого результату;
- задача розв'язана, але не містить висновків;
- задача не розв'язана, або розв'язана на 30%.

Отже, отримана кількість балів студентом за розв'язок практичного завдання буде залежати від вище зазначених критеріїв.

2. Виконання самостійної роботи

Самостійна робота студента – значна частина навчальної роботи студента з дисципліни. Форми самостійної роботи:

- поглиблене вивчення курсу;
- підготовка до проміжних контролів;
- опрацювання питань, винесених на самостійне вивчення (підготовка власних конспектів).

Під час самостійної роботи з дисципліни «Конституційне право України» студент повинен користуватися як конспектом, так і навчальними посібниками, монографіями, науковими статтями тощо.

Окремо оцінюється визначеною кількістю балів опрацювання та захист питань, винесених на самостійне вивчення (підготовка конспекту, творчих завдань, повідомлень тощо).

За несвоєчасне виконання завдань студентом кількість запланованих балів може бути зменшена.

3. Індивідуально-консультаційна робота під керівництвом викладача

Індивідуальна робота студента включає підготовку рефератів, доповідей, наукових робіт.

Реферат є частиною навчального процесу, під час якої студент самостійно опрацьовує матеріал з навчальної дисципліни. Метою підготовки реферату є набуття навичок самостійної роботи з літературними джерелами, систематизації опрацьованого матеріалу з обраної теми, визначення проблеми та формування висновків і пропозицій. Тему рефератів для студентів визначає викладач в індивідуальному порядку.

Орієнтовний обсяг реферату 10-15 сторінок друкованого тексту формату А4.

Реферат обов'язково повинен містити: план (3-4 питання), ілюстрації у формі таблиць, схем, список використаних джерел з посиланнями у тексті (не менше 5 джерел), оформлений згідно з чинними стандартами.

Реферати на перевірку здаються у визначений викладачем день. Методична допомога студенту з питань підготовки реферату надається викладачем на консультаціях. Захист рефератів відбувається у визначений викладачем день.

Доповідь – складова частина самостійної роботи студента. Мета підготовки доповіді – набуття навичок самостійної роботи з посібниками, науковими статтями, статистичними матеріалами та формування висновків.

Тему доповіді для студента визначає викладач в індивідуальному порядку.

Орієнтовний обсяг доповіді 5 сторінок друкованого тексту формату А4.

Доповідь обов'язково повинна включати: графіки, схеми, таблиці, список використаних джерел.

Останній термін прийняття доповіді встановлюється викладачем.

За несвоєчасне виконання індивідуальних завдань студентом кількість запланованих балів може бути зменшена.

Контрольний захід

Контрольний захід з модульного контролю проводиться відповідно до навчальної програми дисципліни.

Підсумкова атестація проводиться шляхом складення кількості набраних студентом балів за результатами змістового модулю (поточного контролю та контрольних заходів).

<table>
<tr><td colspan="5">Розподіл балів при підсумковому контролі – залік</td><td rowspan="2">Загальна кількість балів</td></tr>
<tr><td colspan="4">Поточний контроль – 90 балів</td><td rowspan="2">Самостійна робота 10 балів</td></tr>
<tr><td colspan="2">Змістовий модуль 1</td><td colspan="2">Змістовий модуль 2</td></tr>
<tr><td rowspan="2">За роботу на практичних/семінарських заняттях студент може отримати максимально 35 балів</td><td>МКР 1</td><td rowspan="2">За роботу на практичних/семінарських заняттях студент може отримати максимально 25 балів</td><td>МКР 2</td><td>Реферат або презентація</td><td rowspan="3">100 балів</td></tr>
<tr><td>15 балів</td><td>15 балів</td><td>10 балів</td></tr>
<tr><td colspan="2">Разом за перший змістовий модуль – 50 балів</td><td colspan="2">Разом за другий змістовий модуль – 40 балів</td><td>10 балів</td></tr>
</table>

<u>Поточна успішність</u> студентів оцінюється за національною шкалою (**«відмінно», «добре», «задовільно»**). Відповідні записи робляться в журналах академічної групи. Виставлення балів за змістовий модуль проводиться після проведення модульної контрольної роботи. За роботу на практичних/семінарських заняттях змістового модуля студент може отримати **максимум 55 балів**. При цьому:

- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 4,6 – 5,0** – то за змістовий модуль він **отримує 55 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 4,1 – 4,5** – то за змістовий модуль він **отримує 47 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 3,6 – 4,0** – то за змістовий модуль він **отримує 40 балів**;
- якщо студент має позитивні оцінки на понад 50% практичних/семінарських занять і середнє значення його оцінок знаходиться **в межах 3,0 – 3,5** – то за змістовий модуль він **отримує 33 бали**;
- якщо студент має позитивні оцінки на менш як 50% практичних/семінарських занять, то бали за змістовий модуль отримує лише після відпрацювання і наявності достатньої кількості позитивних оцінок для подальшої атестації.

Модульна контрольна робота оцінюється **максимум у 25 балів (позитивний бал від 15)**. Разом за **змістовий модуль** студент може отримати **80 балів (мінімальний позитивний бал – 48)**.

Підготовка та захист **реферату** або **наукової публікації** оцінюється максимум у **20 балів (мінімальний позитивний бал – 12).**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за розширеною шкалою	Еквівалент оцінки за п'ятибальною шкалою
A	90-100	відмінно	5
B	82-89	дуже добре	4,5
C	74-81	добре	4
D	64-73	задовільно	3
E	60-63	достатньо	
FX	35-59	незадовільно	2

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Витяг з навчального плану.
2. Навчальна програма з дисципліни.
3. Робоча навчальна програма з дисципліни;
4. Конспекти (тези) лекцій з дисципліни (розгорнутий конспект).
5. Плани занять (лекційних, семінарських).
6. Модульна контрольна робота (МКР).
7. Перелік питань до диференційованого заліку.
8. Тестові завдання з дисципліни;
9. Перелік тем для рефератів.
10. Методичні матеріали для самостійного вивчення дисципліни.

14. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Філософія : підручник* / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. — Харків : Право, 2023. — 424 с

2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія. Навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. — Харків : Право, 2021. — 136 с

3. Литвинчук О. В., Муляр В. І. Філософія : навчальний посібник / О. В. Литвинчук, В. І. Муляр. — Житомир : Житомирська політехніка, 2021. — 403 с.

4. Вільчинський Ю. М., Северин-Мрачковська Л. В., Гаєвська О. Б., Войнаровська Л. І., Деркач В. Л., Дєдяєва І. П., Кругляк М. І., Кучера Т. М., Пітякова Т. М., Терещенко В. В. Філософія : навчальний посібник / колектив авторів. — Київ : КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2019.

5. Філософія як спосіб життя. Розмови з Жанні Карльє та Арнольдом А. Девідсоном / П’єр Адо ; переклад Оксана Йосипенко. — Київ : Новий Акрополь, 2020. — 312 с.

6. Васильченко А., Вяткіна Н., Гардашук Т. (відп. ред.), Кисляковська І., Кохан Я., В Кузнєцов В., Писаренко Ю., Маєвський О., Навроцький В., Омельянчик В. Комунікативні трансформації в сучасній науці : монографія / Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. — Київ : Наукова думка, 2022. — 394 с.

7. Колективна монографія Релігієзнавство. Український світ в його релігійних вимірах / За ред. Л. Филипович і А. Арістової ; Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України ; Українська асоціація релігієзнавців. — Київ : Світ знань, 2022. — 242 с.

8. Кірюхін Д. І. Дискурси справедливості в історичному контексті / Д. І. Кірюхін. — Київ : Стилос, 2021. — 202 с.

9. Синиця А. Вступ до філософії штучного інтелекту : підручник / Андрій Синиця. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. — 292 с.

10. Філософія людяності в освіті, науці та житті : збірник наукових матеріалів круглого столу, присвяченого пам’яті професора Анатолія Олексійовича Приятельчука (м. Київ, 25 квітня 2025 року) / ред. кол. А.Є. Конверський, Л.В. Губерський та ін. — Київ : ВАДЕКС, 2025. — 166 с.

11. Козюбра М. І. Практична філософія права : монографія / М. І. Козюбра. — Київ : Дух і Літера, 2024. — 496 с.

12. Туренко В. Є. Між земним і небесним: тексти піфагорійців. Монографія / В. Є. Туренко. — Київ : Дух і Літера, 2025. — 704 с.

13. Філософія. Книжкове видання / Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. — Київ : Інститут філософії, 2020. — 280 с.

14.**Платон.** *Держава* / Платон ; переклад Олена Стрельбицька. — Київ : Фоліо, 2024. — 384 с.

15.Арістотель. Метафізика / Арістотель ; переклад Олексій Панич. — Київ : Темпора, 2022. — 848 с.

16.Найчук А. В., Ганаба С. О. *Філософія історії : навчальний посібник* / А. В. Найчук, С. О. Ганаба. — Кам’янець-Подільський : ПП Зволейко Д. Г., 2020. — 204 с.